

**НАСТАВНА
ПРОГРАМА**

МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

Скопје, февруари 2008

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието
СКОПЈЕ

Примено	22.10.2009		
Бр. единица	Бр.1	Прилог	Вредност
07	11120		

0703,0704

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02 и 82/08) и член 25 став 2 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/08) министерот за образование и наука ја утврди наставната програма по предметот музичко образование за VIII одделение на осумгодишното основно образование, односно IX одделение на деветгодишното основно образование.

ЗАБЕЛЕШКА:

Согласно динамиката за воведување на деветгодишното основно воспитание и образование наставната програма за учениците во VIII одделение на осумгодишното основно училиште од учебната 2010/11 година е еквивалентна на наставната програма за IX одделение на деветгодишното основно училиште.

Според наставниот план за предметот музичко образование се планирани по 1 час неделно, односно 36 наставни часа годишно. Наставниот предмет музичко образование во наставниот план има статус на задолжителен наставен предмет.

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО IX ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да пее песни со разновидна мелодиска линија, различни по карактер и содржина по слух и по ноти;
- да разликува рамноделни и нерамноделни тактови по слух;
- да развива способност за целосно слушање на музичко дело;
- да воочува, препознава и разликува разни видови музички дела;
- да ги препознава по слух и именува слушаните дела (композитор и наслов);
- да стекнува навика за слушање музичко-сценски дела;
- да ги именува музичките елементи на музичко-сценските дела;
- да стекнува сознанија за животот и творештвото на одредени комозитори;
- да се запознае со претставниците на популарната музика во Македонија;
- да ги споредува жанровите на популарната музика;
- да ја сфати улогата на музиката во филмот;
- да формира музички вкус;
- да формира сопствени ставови за нив;
- да ги продлабочува знаењата за дурските и молските скали;
- да ги проширува знаењата на музичката терминологија и музичката писменост;
- да ги препознава и именува видовите инструменти;
- да ги продлабочува знаењата за музичките форми;
- да ги продлабочува знаењата на елементите и карактеристиките на народното музичко творештво;
- да развива умеења и навика за примана на ИКТ при реализација на поставените задачи.

2. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

1. ВОКАЛНА ИНТЕРПРЕТАЦИЈА - IX одделение (4 часа)		
Цели	Содржини	Поими
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да го развива опсегот на гласот; - да применува правилна вокална интерпретација; - да се оспособува за групно пеење; - да развива чувство за ритам и да идентификува определен ритам; - да пее песна по ноти со соодветени елементи од музичката писменост. 	<p><u>Пеење по слух:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - уметничка, забавна или народна песна (7/8 такт), со соодветна содржина и тонски обем <p><u>Пеење по ноти:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - песна со соодветени елементи од музичката писменост 	<p>Активности и методи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пеење уметничка, забавна или народна песна (7/8 такт), со соодветна содржина и тонски обем според постапката на обработка на песна <u>по слух</u> (пр.: обработка на песна по избор на наставникот). Напомена: наставникот треба да внимава опсегот на песните да одговара на гласовните можности на учениците. - <u>Пеење по ноти</u> - песна со соодветни елементи од музичката писменост според постапката на обработка на песна по ноти.

2. МУЗИЧКА ПИСМЕНОСТ - IX одделение (6 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да препознава и применува F- dug скала; - да ги препознава и применува знаците за промена на висината на тонот; 	<ul style="list-style-type: none"> - <u>Дурски тонски скали со бемол</u> F- dug скала 	<ul style="list-style-type: none"> - Знак bemoI - Си bemoI (b) 	<ul style="list-style-type: none"> - Вежби за запишување на скалата F- dug и нејзините елементи. - Вежби за визуелно препознавање на скалата F- dug со нејзините елементи. - Пеење на мелодиски вежби во скалата F- dug со анализа на нејзините елементи кои се сретнуваат во вежбите.
<ul style="list-style-type: none"> - да препознава и применува d-moll скала; - да ја сфати поделбата на трите видови на молската скала; - да ги препознава и разликува трите видови на d-moll скалата; - да ги воочува разликите на скалите F- dug и d-moll (трите видови); 	<ul style="list-style-type: none"> - <u>d-moll скала (трите видови)</u> 	<ul style="list-style-type: none"> - Хармонски вид на мол - До диес (cis); - мелодиски вид на мол - Си бекар (h) 	<ul style="list-style-type: none"> - Вежби за запишување, визуелно препознавање скалата d-moll (трите видови) и нејзините елементи. - Пеење на мелодиски вежби во скалата d-moll трите видови (природен, хармонски и мелодиски) со анализа на нејзините елементи кои се сретнуваат во вежбите.
<ul style="list-style-type: none"> - да ја препознава и применува ритмичката појава синкопа; 	<ul style="list-style-type: none"> - <u>Ритмичка појава:</u> синкопа 	<ul style="list-style-type: none"> - Синкопа 	<ul style="list-style-type: none"> - Вежби за препознавање на синкопа: - читање на ритмички вежби со синкопа; - пеење на мелодиски вежби со синкопа; - утврдување на сите изучени поими преку ребуси, крстозборки и др.

<p>- да го усвои поимот нерамноделен такт; - да го создае 7/8 нерамноделен такт.</p>	<p><u>- Нерамноделен 7/8 такт</u></p>	<p>- 7/8 такт</p>	<p>- Музички примери во нерамноделен 7/8 такт: - откривање на 7/8 такт преку ритмички и мелодиски вежби; - воочување на 7/8 такт преку слушање, пеење или играње на примери од музичкиот фолклор.</p>
--	---------------------------------------	-------------------	--

3. СПЛУШАЊЕ МУЗИКА - IX одделение (14 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/гученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да препознава и разликува разни музичко-сценски дела; - да стекнува навика за слушање музичко-сценски дела; - да се запознае со животот и творештвото на домашни и странски композитори (преку музички дела посочени за слушање); - да ги разбере карактеристиките на жанрот опера, оперета, балет и мјузикл; - да објаснува за музичките карактеристики на операта, оперетата, балетот и мјузиклот; - да ги препознава по слух фрагментите од дадените музичко-сценски дела; - да дискутира за разликите и сличностите помеѓу музичко-сценските дела; - да се изразува со сопствени зборови за впечатлите за гледано/слушано музичко-сценско дело; 	<ul style="list-style-type: none"> - Музичко-сценски дела: - опера - оперета - балет - мјузикл 	<ul style="list-style-type: none"> -Опера -Оперета -Балет -Мјузикл 	<p>Запознавање на музичко-сценски дела преку аудио-визуелна демонстрација на соодветни примери од домашни и странски автори.</p> <p>Запознавање со биографија и творештвото на композитори преку: слики, текст и др.</p> <p><u>Опера:</u> Запознавање со жанрот опера (специфики на операта). Домашни автори: К. Македонски; Цар Самуил“или друга опера по избор на наставникот.</p> <p>Странски автори: Џ.Верди; „Травијата“или друга опера по избор на наставникот</p> <p><u>Оперета:</u> Запознавање со жанрот оперета (специфики на оперета). Странски автори: Жак Офенбах: „Орфеј во подземниот свет“ Јохан Штраус(помладиот); „Лилјакот“ или друга оперета по избор на наставникот.</p> <p><u>Балет:</u> Запознавање со жанрот балет (специфики на балетот). Домашни автори: Т. Прокопијев; „Лабин и Дојрана“ или друг балет по избор на наставникот. Странски автори: П. И. Чајковски; „Оревокршачка“ или друга балет по избор на наставникот.</p>

<p>-да ги разбере карактеристиките на различни жанрови на популарната музика; -да ги проценува вредностите на популарната музика.</p>	<p>-Различни жанрови на популарната музика (џез, поп, рок и др.)</p>	<p><u>Музикл:</u> Запознавање со жанрот мјузикл (специфики на мјузикл). Леонард Бернштајн: „Приказна од западната страна“ Вилијам Лојд Вебер: „Фантом во операта“ или друг мјузикл по избор на наставникот.</p> <p>Слушање примери од различни жанрови на популарна музика по избор на наставникот и учениците.</p> <p>Посета на опера, оперета, балет, мјузикл, како и концерти на популарна музика.</p>
---	--	---

4. МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ - IX одделение (10 часа)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ја усвои поделбата на музички инструменти; - да ги препозна и воочува разликите помеѓу групите на инструменти; - да ги разликува, препознава и именува музичките инструменти по начинот на свирење и визуелно; - да негува интeрес кон инструменталната музика. 	<p>Поделба на музичките инструменти на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - жичени, дувачки, удирачки и инструменти со клавијатура. <p>- Жичени инструменти: трзачки гудачки</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Жичени инструменти - Дувачки инструменти - Удирачки инструменти - Инструменти со клавијатура <p>- Жичени инструменти: трзачки: харфа, гитара, мандолина, гудачки: виолина, виола, виолончело и контрабас</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Визуелно и слушно препознавање на секоја група на музички инструменти преку презентација на слики, аудио-визуелни примери и сл. Напомена: посочените музички дела можат да се слушаат како фрагменти, во функција на слушно препознавање на инструментот. Наставникот може да прави сопствен избор на дела и нивните фрагменти. <p>Примери за слушање:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Жичени инструменти: трзачки: Чајковски: „Валс на цвеќињата“ (вовед харфа) Јоакин Родриго - „Концерт за гитара и оркестар“ втор став ; дела за мандолински оркестар. гудачки: Римски-Корсаков: „Шехерезада“ (вовед – гудачи заедно и виолина соло), Сен-Санс: „Лебед“ (виолончело), Сен-Санс: „Слон“ (контрабас) и др. по избор на наставникот
<p>- Дувачки инструменти: дрвени лимени (метални)</p>	<p>- Дувачки инструменти: дрвени лимени (метални)</p>	<p>- Дувачки инструменти: дрвени: флејта, пиколо, кларинет, саксофон, обоа, фагот лимени(метални): хорна, труба, тромбон, туба</p>	<p>- Дувачки инструменти: дрвени: Прокофјев: „Петре и волкот“ (флејта, обоа, кларинет, фагот) лимени(метални): Примери од изведбите на Луис Армстронг (труба) Монте: Чардаш (Кирил Рибарски - тромбон) Мусоргски-Равел: „Слики од изложба“ - „Бидло“ (туба); Прокофјев: „Петре и волкот“ (хорни).</p>

	<p>- Удирачки инструменти: - со определена висина на тонот - неопределена висина на тонот</p>	<p>Удирачки инструменти: -со определена висина на томот: тимпани, ксилофон, вибрафон; -неопределена висина на томот: триангл, голем тапан, мал тапан, чинели, маракас, дајре, кастањети, гонг.</p>	<p>Удирачки инструменти: Глинка: „Марш на Черномор“ (различни ударни) Равел: „Болеро“ Примери од популарна, џез и рок-музиката</p> <p>- Инструменти со клавијатура Бах: Токата и fuga d-moll (оргулѝ), Шопен: Валс cis-moll, Лист: Втора унгарска рапсодија (пијано) Бах: Хроматска фантазија и fuga, Голдберг-варијација (чембало), композиции и аранжмани за хармоника Слушање музика: Бенџамин Бритн - „Младиот човек воден низ оркестарот“; - посета на музичко-образовните установи како: основни и средни музички училишта; - факултет за музичка уметност; - посета на проба на Македонската филхармонија (Опера) и демонстрација на инструментите во оркестар; - посета на симфониски концерт.</p>
--	--	---	--

5. МУЗИЧКИ ФОРМИ - IX одделение (2 часа)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да го усвои поимот мала дводелна песна преку споредба со литературниот текст; - да ја препознава дводелноста (строфа-рефрен); - да ги разликува деловите во дводелна песна; 	<p>МАЛА ДВОДЕЛНА ПЕСНА</p>	<p>- Мала дводелна песна</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Усвојување и анализа на литературниот текст на пр. „Присливна песна“ од Ј. Брамс преку изразно читање на литературниот текст; - Демонстрација на песната и доживување на нејзините делови (дводелноста) строфа-рефрен; - воочување на периодите (деловите аб) преку анализа на нотен текст и слушање на песната; - откривање на дводелна форма и нејзино означување аб;
<ul style="list-style-type: none"> - да го усвои поимот мала триделна песна; - да ја препознава триделноста преку слушање; - да ги разликува деловите во триделна песна. 	<p>МАЛА ТРИДЕЛНА ПЕСНА</p>	<p>- Мала триделна песна</p>	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрација на композицијата „Дивиот јавач“ доживување на деловите аба; - воочување на структурата на секој од деловите - период-преку слушање на секој од деловите одделно и на целата композиција; - откривање на триделна форма преку слушање и нејзино означување со аба.

3. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Наставниот предмет е задолжителен и се изучува со фонд од 1 час неделно, односно 36 часа годишно.

Наставните содржини по предметот *музичко образование за IX одделение* на деветгодишното основно образование даваат можност да се реализираат интегрирано со содржините од други наставните програми. Исто така, се дава можност за внатрешно интегрирано планирање на сите теми во согласност на потребите на учениците и планираните активности. Предвидениот број на часови ги опфаќа и вонучилишните активности (посета на посочените музички образовни институции, концерти на Македонската филхармонија и др.), како и задолжителните дискусии, размени на мислења и впечатоци по остварените посети на институциите и настаните.

При реализирање на содржините наставникот треба да го поттикнува индивидуалното музичко изразување на секој ученик/ученичка, да стимулира дискусии и размени на мислење, искажувања на сопствени ставови и почитувања на ставовите на другите.

➤ Годишен фонд на часови

ТЕМИ	Број на часови
1. Вокална интерпретација	4 часа
2. Музичка писменост	6 часа
3. Слушање музика	14 часа
4. Музички инструменти	10 часа
5. Музички форми	2 часа
Вкупно:	36 часа

Забелешка: Бројот на часовите е даден ориентационо.

➤ **Наставни средства:**

- аудио-визуелни средства (ТВ, ДВД- плеер, видеоплеер, компјутер);
- дидактички средства и материјали;
- визуелни средства (слики, фотографии, апликации и сл.);
- Интернет, образовни софтвери.

4. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за музичко изразување, ангажираноста на учениците, посветеноста во работата, како и тимската работа (бројчано оценување). При следењето на постигањата на учениците, наставникот треба особено да внимава на индивидуалниот пристап во постигањата на секое дете. Постигнувањата и успехот на учениците се оценува бројчано.

5. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по македонски јазик се реализира во простор и со опрема според Нормативот за простор, опрема и наставни средства за деветгодишното основно образование.

6. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Воспитно-образовната работа во IX одделение на деветгодишното основно образование може да ја изведува лице кое завршило:

- факултет за музичка уметност – оддел за музичка теорија и педагогија;
- факултет за музичка уметност – други оддели со стекната педагошко-методска доквалификација на ФМУ.

Приоритет имаат лицата со завршен оддел за музичка теорија и педагогија (важи за предметната настава во целост).

7. ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Ученикот/ученичката:

- покажува музички способности;
- покажува естетските чувства;
- применува правилна вокална интерпретација;
- пее песни со разновидна мелодиска линија, различни по карактер и содржина по слух и по ноти;
- свири на ДМИ;
- покажува способност за целосно слушање на музичкото дело;
- покажува знаења за животот и творештвото на одредени композитори;
- ги применува музичко-теориските поими;
- пее и свири во различни дурски и молски скали;
- применува знаења на основите на музичките форми;
- знае за музичките карактеристики на операта, оперетата, балетот и мјузиклот;
- знае елементи и карактеристики на народното музичко творештво;
- ги разликува музичките инструменти визуелно и по слух;
- ги разликува видовите на пејачките гласови и вокални ансамбли;
- ги разликува карактеристиките на музичките жанрови;
- има сознанија за музичката култура на своето потесно и пошироко опкружување;
- умее да дискутира за слушаната музика и да ги брани сопствените ставови;
- покажува креативност во сопствените музички активности;
- применува ИКТ во сопствените музички активности.

ПОТПИС И ДАТУМ НА УТВРДУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по музичко образование за VIII одделение на осумгодишното основно образование, односно IX одделение на деветгодишното основно образование, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

на ден
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Бр. 10-3259/16
23-10-2009 200__ год.
С К О П Ј Е

Министер
Никола Годоров

